

Україна
Донецький окружний адміністративний суд

РІШЕННЯ
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

12 травня 2020 р.

Справа № 200/997/20-а

приміщення суду за адресою: 84122, м.Слов'янськ, вул. Добровольського, 1

Донецький окружний адміністративний суд у складі:
головуючого судді Кравченко Т.О.,

за участю
секретаря судового засідання Дьяченка Є.І.,

розглянув в порядку загального позовного провадження в судовому засіданні адміністративну справу за позовом Журби Ірини Дмитрівни до Великоновосілківського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області про визнання дій протиправними, скасування рішення та зобов'язання вчинити певні дії,

встановив:

22 січня 2020 року до Донецького окружного адміністративного суду надійшов адміністративний позов Журби Ірини Дмитрівни (далі – позивач, Журба І.Д.) до Великоновосілківського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області (далі – відповідач, Великоновосілківське ОУ ПФУ), в якому позивач просила:

- визнати протиправними дії Великоновосілківського ОУ ПФУ щодо відмови Журбі І.Д. в призначенні пенсії відповідно до п. «е» ст. 55 Закону України «Про пенсійне забезпечення»;

- скасувати рішення Великоновосілківського ОУ ПФУ про відмову в призначенні пенсії;

- зобов'язати Великоновосілківське ОУ ПФУ призначити Журбі І.Д. пенсію за віком відповідно до ст. 12, п. «е» ст. 55 Закону України «Про пенсійне забезпечення» від дати прийняття її заяви про призначення пенсії за віком, а саме з 16 вересня 2019 року, з урахуванням неврахованого періоду для трудового стажу з 13 серпня 1986 року по 02 березня 2015 року з урахуванням норм ст. 60 Закону України «Про пенсійне забезпечення» (а.с. 1-10).

І. Заяви, клопотання учасників справи. Процесуальні дії у справі.

27 січня 2020 року суд постановив ухвалу про прийняття позовної заяви та відкриття провадження в адміністративній справі № 200/997/20-а, на підставі ст. 263 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) вирішив розглядати справу в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення учасників справи (в письмовому провадженні), встановив строк для подання відзиву на позовну заяву, витребував у відповідача письмові докази.

Цією ж ухвалою суд відмовив у задоволенні клопотання позивача про звільнення від

*306*4237623*1*2*

сплати судового збору та відстрочив сплату судового збору за подання адміністративного позову у розмірі 840,80 грн – до ухвалення судового рішення у справі (а.с. 39-41).

13 лютого 2020 року суд постановив ухвалу про розгляд справи в порядку загального позовного провадження; призначив підготовче засідання на 13 березня 2020 року; повторно витребував у відповідача докази (а.с. 48-49).

13 березня 2020 року суд постановив ухвалу про закриття підготовчого провадження та призначив справу до судового розгляду по суті на 10 квітня 2020 року (а.с. 93-94).

У зв'язку з перебуванням головуючого у справі судді у відпустці розгляд справи відкладено до 24 квітня 2020 року.

24 квітня 2020 року судові засідання відкладено до 12 травня 2020 року.

Про дату, час і місце проведення судового засідання учасники справи повідомлені з дотриманням вимог КАС України.

Учасники справи/їх представники в судові засідання не з'явилися, надали заяви про розгляд справи за їх відсутності (а.с. 139, 142).

Враховуючи, що участь у судовому засіданні є правом учасника справи, передбаченим п. 2 ч. 3 ст. 44 КАС України, а також відсутність встановлених ст. ст. 205, 223 КАС України підстав для відкладення розгляду справи, справа розглянута за відсутності учасників справи.

На підставі ч. 4 ст. 229 КАС України повне фіксування судового засідання за допомогою звукозаписувального технічного засобу не здійснювалося.

Відповідно до ч. 2 ст. 263 КАС України справи, визначені частиною першою цієї статті, суд розглядає у строк не більше тридцяти днів з дня відкриття провадження у справі.

П. 1 постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 року № 211 «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» з 12 березня 2020 року до 22 травня 2020 року на всій території України установлений карантин.

В подальшому, згідно з п. 1 постанови від 20 травня 2020 року № 392 «Про встановлення карантину з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, та етапів послаблення протиепідемічних заходів» з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, Кабінет Міністрів України установив з 22 травня 2020 року до 22 червня 2020 року на території Автономної Республіки Крим, Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Житомирської, Закарпатської, Запорізької, Івано-Франківської, Кіровоградської, Київської, Луганської, Львівської, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Харківської, Херсонської, Хмельницької, Черкаської, Чернівецької, Чернігівської областей, м. Києва, м. Севастополя (далі - регіони) із урахуванням епідемічної ситуації в регіоні карантин, продовживши на всій території України дію карантину, встановленого постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 року № 211 «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2».

Відповідно до п. 3 Розділу VI «Прикінцеві положення» КАС України під час дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), строки, визначені статтями 47, 79, 80, 114, 122, 162, 163, 164, 165, 169, 177, 193, 261, 295, 304, 309, 329, 338, 342, 363 цього Кодексу, а також інші процесуальні строки щодо зміни предмета або підстави позову, збільшення або зменшення розміру позовних вимог, подання доказів, витребування доказів, забезпечення доказів, а також строки звернення до адміністративного суду, подання відзиву та відповіді на відзив, заперечення, пояснень третьої особи щодо позову або відзиву, залишення позовної заяви без руху, повернення позовної заяви, пред'явлення зустрічного позову, розгляду адміністративної справи, апеляційного оскарження, розгляду апеляційної скарги, касаційного оскарження, розгляду касаційної скарги, подання заяви про перегляд судового

рішення за нововиявленими або виключними обставинами продовжуються на строк дії такого карантину.

Строк, який встановлює суд у своєму рішенні, не може бути меншим, ніж строк дії карантину, пов'язаного із запобіганням поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19).

Таким чином, справа розглянута в межах строку, визначеного ст. 193 КАС України, з урахуванням положень п. 3 Розділу VI «Прикінцеві положення» цього Кодексу.

II. Стислий виклад позиції позивача та заперечень відповідача.

В обґрунтування заявлених вимог позивач зазначив, що рішенням відповідача їй відмовлено в призначенні пенсії за віком згідно з п. «е» ст. 55 Закону України «Про пенсійне забезпечення» у зв'язку з відсутністю необхідного спеціального стажу роботи.

Позивач стверджує, що її робота в якості медсестри відділення новонароджених міської лікарні № 6 м. Донецька в період з 13 серпня 1986 року по 31 жовтня 2013 року підтверджений записами у трудовій книжці, однак відповідач протиправно відмовив у зарахуванні цього періоду до спеціального стажу роботи.

Позивач вважає протиправними такі дії відповідача, а його рішення про відмову в призначенні пенсії – таким, що підлягає скасуванню, оскільки вони порушують її конституційне право на пенсійне забезпечення (а.с. 1-10).

Відповідач позов не визнав, надав відзив на позовну заяву.

Відповідач доводить, що у спірних правовідносинах діяв в межах повноважень, в порядку та способом, що визначені законодавством.

Відповідач стверджує, що документи, надані позивачем, не є належними для призначення пенсії за віком згідно з п. «е» ст. 55 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, оскільки Журба І.Д. не має необхідного спеціального стажу роботи.

Відповідач не має можливості здійснити перевірку достовірності інформації, наведеної в трудовій книжці позивача, у зв'язку із знаходженням архіву міської лікарні № 6 м. Донецька на території, непідконтрольній українській владі.

На цих підставах відповідач просить відмовити в позові (а.с. 97-98).

III. Обставини, встановлені судом, та зміст спірних правовідносин, з посиланням на докази, на підставі яких встановлені відповідні обставини. Докази відхилені судом, та мотиви їх відхилення.

На виконання вимог ст. 90 КАС України суд оцінив докази, які є у справі, за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на їх безпосередньому, всебічному, повному та об'єктивному дослідженні; оцінив належність, допустимість, достовірність кожного доказу окремо, а також достатність і взаємний зв'язок доказів у їх сукупності, виходячи з того, що жодні докази не мають для суду наперед встановленої сили.

Відповідно до положень ч. 1 ст. 77 КАС України кожна особа повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених ст. 78 цього Кодексу.

За правилами абз. 1 ч. 2 ст. 77 КАС України в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача.

З'ясовуючи чи мали місце обставини, якими обґрунтовуються вимоги та заперечення, якими доказами вони підтверджуються, а також чи є інші фактичні дані, які мають значення для вирішення справи, та докази на їх підтвердження, суд встановив наступне.

Позивач – Журба Ірина Дмитрівна, 10 лютого 1966 року народження, є громадянкою України, що встановлено на підставі паспорта громадянина України серії ВВ 099998, виданого Ленінським РВ УМВС України в м. Донецьку 17 листопада 1997 року (а.с. 13-17), реєстраційний номер облікової картки платника податків: 2414714985 (а.с. 18).

З 14 липня 1998 року постійне місце проживання позивача зареєстровано за адресою: Донецька обл., м. Донецьк, вул. Річна, буд. 24, кв. 52, про що свідчить штамп про реєстрацію місця проживання, проставлений у її паспорті (а.с. 13-17).

Позивач набула статус внутрішньо переміщеної особи, що підтверджено довідкою про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи від 11 вересня 2019 року за № 1443-5000191916, її фактичне місце проживання: 85612, Донецька обл., Мар'їнський р-н, м. Курахово, вул. Мечникова, буд. 5, кв. 30 (а.с. 11).

Відповідач – Великоновосілківське об'єднане управління Пенсійного фонду України Донецької області (ідентифікаційний код 42171290) зареєстроване як юридична особа 31 травня 2018 року, про що до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі – ЄДР) внесений запис за номером 1 238 134 0000 000736, в стані припинення не перебуває (а.с. 38).

16 вересня 2019 року Журба І.Д. звернулася до пенсійного органу з заявою про призначення пенсії за вислугу років (а.с. 100).

Разом з заявою про призначення пенсії позивач надала трудову книжку серії БТ-І № 3933473, диплом про навчання від 02 липня 1986 року серії ЗТ-І № 777421, військовий квиток від 11 серпня 1986 року серії НУ № 9128131, свідоцтво про укладення шлюбу від 07 вересня 1985 року серії IV-433409, паспорт громадянина України серії ВВ 099998, довідку про присвоєння ідентифікаційного номера, довідку про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи (а.с. 100-104, зворотній бік а.с. 107-110).

25 вересня 2019 року перший заступник начальника Великоновосілківського ОУ ПФУ Долгих Д.А. розглянув заяву Журби І.Д. від 16 вересня 2019 року № 3127 про призначення пенсії за віком згідно з п. «е» ст. 55 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» за участю начальника відділу з питань призначення, перерахунку та виплати пенсій № 3 Крамарь С.І., головного спеціаліста-юрисконсульта юридичного відділу Дешевої І.В. та прийняв рішення № 3127 про відмову в призначенні пенсії.

Рішення про відмову в призначенні пенсії відповідач обґрунтував наступним.

Журбою І.Д. через веб-портал були надані наступні документи: заява, копії паспорту і ПІН, трудової книжки, військового квитка, диплому, свідоцтва про укладення шлюбу, довідка від 11 вересня 2019 року про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи.

Відповідно до п. «е» ст. 55 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» право на пенсію за вислугу років мають працівники освіти, охорони здоров'я та соціального забезпечення незалежно від віку за наявності спеціального стажу роботи за переліком, який визначається Кабінетом Міністрів України станом на 01 квітня 2015 року не менше 25 років та після цієї дати: з 01 квітня 2019 року по 31 березня 2019 року – не менше 27 років 6 місяців.

Період роботи з 01 листопада 2013 року по 31 серпня 2014 року зарахований до спеціального стажу роботи згідно з даними Реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового соціального страхування.

Період роботи з 13 серпня 1986 року по 31 жовтня 2013 року в якості медсестри відділення новонароджених у міській лікарні № 6 м. Донецька не зараховано до спеціального стажу роботи згідно з записами у трудовій книжці, оскільки немає можливості перевірити достовірність вказаної інформації та архіви підприємства розташовані на непідконтрольній українській владі території.

Відповідно до наданих документів та даних в Індивідуальних відомостях про застраховану особу (форма ОК-5) Журба І.Д. має 30 років 08 місяців 24 дні страхового стажу, із них спеціального стажу роботи – 10 років.

За таких обставин відповідач вирішив відмовити Журбі І.Д. у призначенні пенсії за віком згідно з п. «е» ст. 55 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», оскільки немає необхідного спеціального стажу роботи.

За розрахунком Великоновосілківського ОУ ПФУ Журба І.Д. має страховий стаж

(повний) 30 років 08 місяців 24 днів (а.с. 30).

За висновком відповідача, Журба І.Д. матиме право на призначення пенсії за віком згідно зі ст. 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» у 63 роки, тобто з 11 лютого 2029 року.

Позивачу роз'яснено право на оскарження рішення про відмову в призначенні пенсії до Головного управління Пенсійного фонду України в Донецькій області або в судовому порядку (а.с. 30-31, 112).

Разом із супровідним листом від 10 жовтня 2019 року № 13739/06-20 Великоновосілківське ОУ ПФУ направило на адресу Журби І.Д. рішення про відмову в призначенні пенсії від 25 вересня 2019 року № 3127 (а.с. 29, 113).

Трудова книжка серії БТ-І № 3933473 оформлена 30 вересня 1983 року на Кондратенко Ірину Дмитрівну, 10 лютого 1966 року народження.

Після укладання шлюбу Кондратенко Ірині Дмитрівні присвоєне прізвище Журба, про що свідчить свідоцтво про укладення шлюбу від 07 вересня 1985 року серії IV-433409 (а.с. 20).

З приводу роботи Журби І.Д. в період з 13 серпня 1986 року по 02 березня 2015 року на підставі записів у її трудовій книжці суд встановив таке:

запис 7 – 13 серпня 1986 року Журба І.Д. зарахована на посаду медсестри відділення новонароджених Міської лікарні № 6 м. Донецьк (підстава внесення запису – наказ № 250 від 11 серпня 1986 року);

запис 8 – Міська лікарня № 6 перейменована на Центральну міську клінічну лікарню № 6 (підстава внесення запису – наказ № 301 від 18 листопада 1988 року);

запис 9 – 01 жовтня 1999 року Журба І.Д. переведена на посаду палатної медсестри відділення спостереження та лікування новонароджених (підстава внесення запису - наказ № 208к від 01 жовтня 1999 року);

запис 10 – 01 вересня 2001 року позивач переведена на посаду медсестри по догляду за новонародженими відділення новонароджених (підстава внесення запису – наказ № 191 від 31 серпня 2001 року);

запис 11- 02 березня 2015 року Журба І.Д. звільнена за власним бажанням (підстава внесення запису – наказ № 53 від 02 березня 2015 року (а.с. 24-28).

За даними ЄДР комунальний лікувально-профілактичний заклад «Центральна міська клінічна лікарня № 6 м. Донецька» (ідентифікаційний код: 01990163, місцезнаходження: 83062, Донецька обл., м. Донецьк, вул. Клінічна, буд. 11), в трудових відносинах з яким перебувала позивач, зареєстрований як юридична особа 28 грудня 1998 року, про що 03 червня 2005 року до ЄДР внесений запис за номером 1 266 120 0000 008590; в стані припинення не перебуває.

Відомостей про переміщення комунального лікувально-профілактичного закладу «Центральна міська лікарня № 6 м. Донецьк» на підконтрольну органам влади територію ЄДР не містить (а.с. 144).

Як страхувальник комунальний лікувально-профілактичний заклад «Центральна міська клінічна лікарня № 6 м. Донецька» перебуває на обліку з 22 липня 1990 року, про що свідчить картка страхувальника з Реєстру страхувальників (а.с. 111).

В Реєстрі застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування (форма ОК-5) містяться відомості про сплату комунальним лікувально-профілактичним закладом «Центральна міська клінічна лікарня № 6 м. Донецька» страхових внесків за Журбу І.Д. за період з січня 2000 року до серпня 2014 року включно та відповідно про зарахування до страхового стажу позивача періоду з січня 2000 року до серпня 2014 року включно (а.с. 105-107).

Будь-які інші докази щодо предмета доказування учасники справи не надали.

IV. Норми права, які застосував суд, та мотиви їх застосування. Висновки суду по суті

позовних вимог.

Ст. 46 Конституції України визначено, що громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом.

Принципи, засади і механізми призначення, перерахунку і виплати пенсії визначає Закон України від 09 липня 2003 року № 1058-IV «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (далі – Закон № 1058).

На час виникнення спірних правовідносин Закон № 1058 діяв у редакції від 01 січня 2019 року.

П. 2-1 Розділу XV «Прикінцеві положення» Закону № 1058 встановлено, що особам, які на день набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій» мають вислугу років та стаж, необхідний для призначення пенсії за вислугу років, передбачений статтями 52, 54 та 55 Закону України «Про пенсійне забезпечення», пенсія за вислугу років призначається за їхнім зверненням з дотриманням умов, передбачених Законом України «Про пенсійне забезпечення».

Розмір пенсії за вислугу років визначається відповідно до статті 27 та з урахуванням норм статті 28 цього Закону. Пенсії за вислугу років фінансуються за рахунок коштів Державного бюджету України.

Згідно з ч. 1 ст. 1 Закону України від 05 листопада 1991 року № 1788-ХІІ «Про пенсійне забезпечення» (далі – Закон № 1788) громадяни України мають право на державне пенсійне забезпечення за віком, по інвалідності, у зв'язку з втратою годувальника та в інших випадках, передбачених цим Законом.

Види державних пенсій визначені ст. 2 Закону № 1788.

Так, згідно з п. «а» ч. 1 ст. 2 Закону № 1788 за цим Законом призначаються трудові пенсії, зокрема пенсія за вислугу років.

Звернення за призначенням пенсії врегульовано нормами ст. 7 Закону № 1788, відповідно до якої звернення за призначенням пенсії може здійснюватися у будь-який час після виникнення права на пенсію. При цьому пенсії за вислугу років призначаються при залишенні роботи, яка дає право на цю пенсію.

Умови призначення пенсії за вислугу років визначені ст. ст. 51-55 Закону № 1788.

Відповідно до ч. 1 ст. 51 Закону № 1788 пенсії за вислугу років встановлюють окремим категоріям громадян, зайнятих на роботах, виконання яких призводить до втрати працездатності або придатності до настання віку, що дає право на пенсію за віком.

Згідно з абз. 9 ч. 1 ст. 52 Закону № 1788 право на пенсію за вислугу років мають, зокрема працівники освіти, охорони здоров'я, а також соціального забезпечення, які в будинках-інтернатах для престарілих та інвалідів і спеціальних службах безпосередньо зайняті обслуговуванням пенсіонерів та інвалідів, відповідно до п. «е» ст. 55.

Так, п. «е» ст. 55 Закону № 1788 (у редакції, що була чинною до 01 квітня 2015 року), було передбачено, що право на пенсію за вислугу років мають працівники освіти, охорони здоров'я та соціального забезпечення при наявності спеціального стажу роботи від 25 до 30 років за переліком, що затверджується у порядку, який визначається Кабінетом Міністрів України, незалежно від віку.

В подальшому Законом України від 02 березня 2015 року № 213-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (далі – Закон № 213) підвищено на п'ять років вік виходу на пенсію для жінок (наслідком стало зрівняння віку виходу на пенсію для чоловіків і жінок (абзаци перші пунктів «а», «б», «в», «г», «д» ст. 55 Закону № 1788), підвищено загальний стаж, необхідний для виходу на пенсію (абзаци другі, треті пунктів «а», «б», «в», «г», «д», пункт «е» статті 55 Закону № 1788), підвищено спеціальний стаж, необхідний для виходу на пенсію (пункт «а» статті 54, абзаци шостий-шістнадцятий пункту «д», абзаци перший – одинадцятий пункту «е», пункт «ж» статті 55 Закону № 1788).

Законом України від 24 грудня 2015 року № 911-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (далі – Закон № 911) встановлено як додаткову умову для призначення пенсії за вислугу років досягнення 50 років для працівників, зазначених у пункті «а» статті 54 Закону № 1788, та 55 для осіб, зазначених у пунктах «е», «ж» статті 55 Закону № 1788.

04 червня 2019 року Конституційний Суд України ухвалив рішення № 2-р/2019, яким визнав такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), положення пункту «а» статті 54, статті 55 Закону України «Про пенсійне забезпечення» від 05 листопада 1991 року № 1788-XII зі змінами, внесеними законами України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення» від 02 березня 2015 року № 213-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» від 24 грудня 2015 року № 911-VIII.

Конституційний Суд України вказав на те, що у положеннях ст. ст. 54, 55, що були предметом його розгляду і містяться у підрозділі «Пенсія за вислугу років; загальні умови» розділу II «Трудові пенсії», визначено категорії громадян, які мають право на пенсію за вислугу років, та умови набуття такого права.

Відповідно до ст. 51 Закону № 1788 пенсії за вислугу років встановлюються окремим категоріям громадян, зайнятих на роботах, виконання яких призводить до втрати професійної працездатності або придатності до настання віку, що дає право на пенсію за віком.

Тобто у зазначеній нормі йдеться про роботи, які мають безпосередній вплив на здоров'я працівника і можуть призвести до втрати професійної працездатності (здатності виконувати роботу за професією) до настання віку, що дає право на пенсію за віком, а отже, до неможливості ефективно виконувати роботу без шкоди для власного здоров'я і безпеки оточуючих.

З наведеного випливає, що втрата професійної працездатності або придатності не пов'язана з досягненням працівником певного віку, тому не може бути умовою для призначення пенсії за вислугу років.

Отже, мета призначення пенсії за вислугу років - забезпечити потрібні умови життя особам, робота яких пов'язана зі швидкою втратою професійних навичок (працездатності), що може настати до досягнення цими особами віку, потрібного для набуття права на пенсію за віком. Призначення пенсії за вислугу років є додатковою соціальною гарантією для осіб, які в особливих умовах виконували певні професійні функції.

Конституційний Суд України вважав, що установлення положеннями Закону № 1788 віку виходу на пенсію окремих категорій громадян, зайнятих на роботах, виконання яких призводить до втрати професійної працездатності або придатності до настання віку, що дає право на пенсію за віком, є посяганням на сутність права на пенсійне забезпечення.

Конституційний Суд України наголосив, що виключно забезпечення фінансових інтересів держави, а саме наповнення (формування) Державного бюджету України, а також бюджету Пенсійного фонду України, без дотримання положень Конституції України, зокрема щодо пріоритетності забезпечення прав і свобод людини і громадянина, гарантування права на соціальний захист, не могло бути виправданням для юридичного регулювання, встановленого оспорюваними положеннями Закону № 1788.

Отже, положення п. «а» ст. 54, ст. 55 Закону № 1788 із змінами, внесеними Законом № 911 у частині встановлення як додаткової умови для призначення пенсії за вислугу років досягнення віку 50 років для працівників, зазначених у пункті «а» статті 54 Закону № 1788, та 55 років для осіб, зазначених у п. п. «е», «ж» ст. 55 Закону № 1788 Закону № 1788, Конституційний Суд України визнав такими, що нівелюють сутність права на соціальний захист, не відповідають конституційним принципам соціальної держави та суперечать положенням ст. ст. 1, 3, ч. 3 ст. 22, ст. 46 Основного Закону України.

Досліджуючи можливість обмеження конституційних прав і свобод, Конституційний

Суд України зазначив, що обмеження щодо реалізації конституційних прав і свобод не можуть бути свавільними та несправедливими, вони мають встановлюватися виключно Конституцією і законами України, переслідувати легітимну мету, бути обумовленими суспільною необхідністю досягнення цієї мети, пропорційними та обґрунтованими, у разі обмеження конституційного права або свободи законодавець зобов'язаний запровадити таке юридичне регулювання, яке дасть можливість оптимально досягти легітимної мети з мінімальним втручанням у реалізацію цього права або свободи і не порушувати сутнісний зміст такого права; законами України та іншими нормативно-правовими актами можна лише розвивати конституційні норми, а не змінювати їх зміст.

Законом № 213 підвищено на п'ять років вік виходу на пенсію для жінок (наслідком стало зрівняння віку виходу на пенсію для чоловіків і жінок) (абзаци перші пунктів «а», «б», «в», «г», «д» ст. 55 Закону № 1788), підвищено загальний стаж, необхідний для виходу на пенсію (абзаци другі, треті п. п. «а», «б», «в», «г», «д», п. «є» ст. 55 Закону № 1788), підвищено спеціальний стаж, необхідний для виходу на пенсію (п. «а» ст. 54, абзаци шостий-шістнадцятий п. «д», абзаци перший-одинадцятий пункту «е», п. «ж» ст. 55 Закону № 1788).

На думку Конституційного Суду України, внесення змін Законом № 213 до оспорюваних положень Закону № 1788 щодо підвищення на п'ять років пенсійного віку для жінок, збільшення на п'ять років загального та спеціального стажу роботи, необхідного для призначення пенсії за вислугу років, здійснювалося без урахування юридичної природи призначення пенсії за вислугу років, визначеної ст. 51 Закону № 1788, а саме того, що вказана пенсія встановлюється окремим категоріям громадян, зайнятих на роботах, виконання яких призводить до втрати професійної працездатності або придатності до настання віку, що дає право на пенсію за віком. Дія статті 51 Закону № 1788 поширюється на громадян, зайнятих на всіх без винятку роботах, вказаних у ст. ст. 54, 55 Закону № 1788. Таким чином, зі змісту оспорюваних положень Закону № 1788 випливає, що стан здоров'я усіх працівників, зайнятих на роботах, визначених п. «а» ст. 54, п. п. «а», «б», «в», «г», «д», «е», «є», «ж» ст. 55 Закону № 1788, через певний проміжок часу погіршується, у зв'язку з чим вони втрачають свою професійну працездатність або придатність до настання віку, що дає право на пенсію за віком.

Положення п. «а» ст. 54, ст. 55 Закону № 1788 зі змінами, внесеними Законом № 213 щодо підвищення на п'ять років віку виходу на пенсію для жінок, а також збільшення на п'ять років загального та спеціального стажу роботи, необхідного для призначення пенсії за вислугу років для окремих категорій працівників, є такими, що позбавляють вказаних осіб права на соціальний захист і не відповідають конституційним принципам прав і свобод людини, соціальної держави.

З огляду на наведене оспорювані положення п. «а» ст. 54, ст. 55 Закону № 1788 зі змінами, внесеними Законом № 213, суперечать положенням ст. ст. 1, 3, 46 Основного Закону України.

Відповідно до п. 2 резолютивної частини рішення Конституційного Суду України від 04 червня 2019 року № 2-р/2019 положення п. «а» ст. 54, ст. 55 Закону № 1788 із змінами, внесеними законами України № 213 та № 911, визнані неконституційними втрачають чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України цього Рішення.

Таким чином, починаючи з 04 червня 2019 року під час призначення пенсії за вислугу років відповідно до п. «е» ст. 55 Закону № 1788 цю норму належить застосовувати у редакції, яка була чинною до внесення змін Законами № 213 та № 911.

Отже, до спірних правовідносин належить застосовувати п. «е» ст. 55 Закону № 1788 в редакції, що була чинною до 01 квітня 2015 року і передбачала, що право на пенсію за вислугу років мають працівники освіти, охорони здоров'я та соціального забезпечення при наявності стажу роботи від 25 до 30 років за переліком, що затверджується у порядку, який визначається Кабінетом Міністрів України, незалежно від віку.

З заявою про призначення пенсії позивач звернулася 16 вересня 2019 року, а тому, враховуючи приписи постанови Кабінету Міністрів України від 04 листопада 1993 року № 909 «Про перелік закладів і установ освіти, охорони здоров'я та соціального захисту і посад, робота на яких дає право на пенсію за вислугу років», спеціальний стаж її роботи повинен становити не менше 27 років 6 місяців.

Перелік закладів і установ освіти, охорони здоров'я та соціального захисту і посад, робота на яких дає право на пенсію за вислугу років, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 04 листопада 1993 року № 909 (далі – Перелік № 909).

До Переліку № 909 (розділ 2. Охорона здоров'я) включені такі заклади і установи як лікарняні заклади, лікувально-профілактичні заклади особливого типу, лікувально-трудова профілакторія, амбулаторно-поліклінічні заклади, заклади швидкої та невідкладної медичної допомоги, заклади переливання крові, заклади охорони материнства і дитинства, санаторно-курортні заклади, установи з проведення лабораторних та інструментальних досліджень і випробувань Держсанепідслужби, Держпраці, Держпродспоживслужби та територіальні органи Держсанепідслужби, Держпраці, Держпродспоживслужби (щодо працівників, які не є державними службовцями), санітарно-епідеміологічні заклади, діагностичні центри та такі посади як лікарі та середній медичний персонал (незалежно від найменування посад).

Отже, до зазначеного переліку включені лікарняні заклади, у яких особи обіймали посади лікаря та середнього медичного персоналу (незалежно від найменування посад).

Суд встановив, що в період з 13 серпня 1986 року по 02 березня 2015 року Журба І.Д. працювала у Міській лікарні № 6 м. Донецьк, яка була перейменована в Центральну міську клінічну лікарню № 6, на посадах медсестри, палатної медсестри, медсестри по догляду за новонародженими, що підтверджено відповідними записами у її трудовій книжці.

Наведене зумовлює висновок, що Журба І.Д. набула право на пенсію за вислугу років згідно з п. «е» ст. 55 Закону № 1788.

Великоновосілівське ОУ ПФУ відмовило Журбі І.Д. у призначенні пенсії за вислугу років за п. «е» ст. 55 Закону № 1788, обґрунтовуючи своє рішення відсутністю спеціального стажу роботи необхідної тривалості.

Надаючи оцінку правомірності не зарахування Великоновосілівським ОУ ПФУ до спеціального стажу роботи Журби І.Д. періоду з 13 серпня 1986 року по 02 березня 2015 року, суд виходить з наступного.

Порядок підтвердження стажу роботи регламентований ст. 62 Закону № 1788.

Ст. 62 Закону № 1788 встановлено, що основним документом, що підтверджує стаж роботи, є трудова книжка. Порядок підтвердження наявного трудового стажу при відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Такий порядок затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 1993 року № 637 (далі – Порядок № 637).

Згідно з п. 1 Порядку № 637 основним документом, що підтверджує стаж роботи, є трудова книжка.

За відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній трудовий стаж встановлюється на підставі інших документів, виданих за місцем роботи, служби, навчання, а також архівними установами.

Відповідно до п. 3 Порядку № 637 за відсутності трудової книжки, а також у тих випадках, коли в трудовій книжці відсутні необхідні записи або містяться неправильні чи неточні записи про періоди роботи, для підтвердження трудового стажу приймаються дані, наявні в реєстрі застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, довідки, виписки із наказів, особові рахунки і відомості на видачу заробітної плати, посвідчення, характеристики, письмові трудові договори і угоди з відмітками про їх виконання та інші документи, які містять відомості про періоди роботи.

За відсутності зазначених у цьому пункті документів для підтвердження трудового стажу приймаються членські квитки профспілок. При цьому підтверджуються періоди

роботи лише за той час, за який є відмітки про сплату членських внесків.

Порядок № 637 визначає особливості підтвердження трудового стажу окремих категорій працівників.

За приписами абз. абз. 1-2 п. 20 Порядку № 637 у тих випадках, коли в трудовій книжці відсутні відомості, що визначають право на пенсії на пільгових умовах або за вислугу років, установлені для окремих категорій працівників, для підтвердження спеціального трудового стажу приймаються уточнюючі довідки підприємств, установ, організацій або їх правонаступників (додаток № 5).

У довідці має бути вказано: періоди роботи, що зараховуються до спеціального стажу; професія або посада; характер виконуваної роботи; розділ, підрозділ, пункт, найменування списків або їх номери, куди включається цей період роботи; первинні документи за час виконання роботи, на підставі яких видана зазначена довідка.

Згідно з абз. 4 п. 20 Порядку № 637 у разі коли підприємства, установи, організації або їх правонаступники розміщуються на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, Автономній Республіці Крим і м. Севастополі, спеціальний трудовий стаж може підтверджуватися за даними, наявними в реєстрі застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Аналіз наведених вище правових норм дозволяє дійти наступних висновків.

Основним документом, що підтверджує трудовий стаж, є трудова книжка.

І лише у тих випадках, коли в трудовій книжці відсутні відомості, що визначають право особи на пенсію за вислугу років, для підтвердження спеціального трудового стажу приймаються уточнюючі довідки підприємств, установ, організацій або їх правонаступників чи інші засоби підтвердження стажу, визначені Порядком № 637.

При цьому судом встановлено, що трудова книжка Журби І.Д. містить записи, відповідно до яких в період з 13 серпня 1986 року по 02 березня 2015 року вона працювала у Міській лікарні № 6 м. Донецьк, яка в подальшому перейменована на Центральну міську клінічну лікарню № 6, на посадах медсестри, палатної медсестри, медсестри по догляду за новонародженими (записи №№ 7-11).

Позивач звернулася до суду з вимогою визнати протиправними дії Великоновосілківського ОУ ПФУ щодо відмови в призначенні їй пенсії відповідно до п. «е» ст. 55 Закону № 1788.

Судом встановлено, що 25 вересня 2019 року за наслідками розгляду заяви Журби І.Д. прийняв рішення № 3127 про відмову в призначенні пенсії.

Таким чином, саме це рішення відповідача створює правові наслідки та потребує оцінки суду на відповідність критеріям, наведеним у ч. 2 ст. 2 КАС України.

З огляду на встановлені фактичні обставини та зміст правових норм, які регулюють спірні правовідносини, рішення Великоновосілківського ОУ ПФУ від 25 вересня 2019 року № 3127 про відмову в призначенні пенсії є протиправним.

Як було зазначено вище, наявність підстав для зарахування до спеціального стажу роботи Журби І.Д. періоду з 13 серпня 1986 року по 02 березня 2015 року підтверджена записами у її трудовій книжці, яка є основним документом для підтвердження трудового стажу.

Незважаючи на це, відповідач без належного правового обґрунтування не взяв до уваги записи у трудовій книжці Журби І.Д.

Зі змісту рішення про відмову в призначенні пенсії вбачається, що Великоновосілківське ОУ ПФУ відмовило у зарахуванні до спеціального стажу роботи період з 13 серпня 1986 року по 31 жовтня 2013 року, хоча цей період підтверджений відповідними записами у трудовій книжці.

Суд вважає безпідставним наведене відповідачем обґрунтування, а саме неможливість перевірки достовірності інформації, вказаної у трудовій книжці, у зв'язку з перебуванням архівів підприємства на непідконтрольній території, оскільки відсутність можливості

здійснити перевірку відомостей на підприємстві (в установі, організації) або архівній установі, які знаходяться на непідконтрольній українській владі території, не може бути підставою для відмови особі у реалізації наявного у неї права на пенсійне забезпечення.

В рішенні про відмову в призначенні пенсії йдеться про те, що відповідач зарахував до спеціального стажу роботи Журби І.Д. період з 01 листопада 2013 року по 31 серпня 2014 року на підставі даних Реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування. При цьому відповідач жодним чином не обґрунтував, чому цей період (з 01 листопада 2013 року по 31 серпня 2014 року) підлягає зарахуванню до спеціального стажу роботи, а період з 01 січня 2000 року по 31 жовтня 2013 року, відомості про який також відображені в Реєстрі застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, - ні.

Відповідач взагалі не обґрунтував причини не зарахування до спеціального стажу роботи періоду з 01 вересня 2014 року по 02 березня 2015 року.

Крім того, в рішенні про відмову в призначенні пенсії наявні такі невідповідності як невірне зазначення виду пенсії, за призначенням якої зверталася Журба І.Д. (заява подана про призначення пенсії за вислугу років, в рішенні йдеться про пенсію за віком); помилкове посилання на законодавчі акти (замість Закону № 1788 відповідач обґрунтовує своє рішення положеннями Закону № 1058).

Отже, висновок суду про протиправність рішення Великоновосілківського ОУ ПФУ від 25 вересня 2019 року № 3127 ґрунтується на тому, що воно не відповідає критеріям, наведеним у п. п. 3, 5, 6 ч. 2 ст. 2 КАС України, є необґрунтованим та не може вважатися таким, що прийнято добросовісно і розсудливо.

Оскільки рішення Великоновосілківського ОУ ПФУ від 25 вересня 2019 року № 3127 є протиправним, порушене право позивача підлягає поновленню шляхом скасування цього рішення і задоволення цієї частини позовних вимог.

Позовні вимоги Журби І.Д. в частині визнання протиправними дій Великоновосілківського ОУ ПФУ задоволенню не підлягають, оскільки самі по собі ці дії відповідача не створюють правових наслідків. Такі наслідки створює рішення Великоновосілківського ОУ ПФУ від 25 вересня 2019 року № 3127, яке суд визнав протиправним та таким, що підлягає скасуванню.

Виходячи з встановлених фактичних обставин та правового регулювання спірних правовідносин, відповідно до ч. 2 ст. 9 КАС України для відновлення порушеного права позивача належить застосувати такий спосіб захисту як зобов'язання відповідача зарахувати до спеціального стажу роботи Журби І.Д. періоду її роботи з 13 серпня 1986 року по 02 березня 2015 року у Міській лікарні № 6 м. Донецьк та у комунальному лікувально-профілактичному закладі «Центральна міська клінічна лікарня № 6 м. Донецька», а також шляхом покладання на відповідача обов'язку повторно розглянути заяву Журби І.Д. від 16 вересня 2019 року про призначення їй пенсії за вислугу років відповідно до п. «е» ст. 55 Закону № 1788 з урахуванням правової оцінки, наданої судом у цьому рішенні.

Разом з цим позовні вимоги Журби І.Д. в частині зобов'язання Великоновосілківського ОУ ПФУ призначити їй пенсію за віком відповідно до ст. 12, п. «е» ст. 55 Закону № 1788 від дати прийняття її заяви про призначення їй пенсії за віком, а саме з 16 вересня 2019 року, з урахуванням неврахованого періоду для трудового стажу з 13 серпня 1986 року по 02 березня 2015 року з врахуванням норм ст. 60 Закону № 1788 задоволенню не підлягають з наведених нижче причин.

Пенсія за віком та пенсія за вислугу років – це різні види пенсії, про що, зокрема свідчить п. «а» ч. 1 ст. 2 Закону № 1788.

16 вересня 2019 року Журба І.Д. подала заяву про призначення пенсії за вислугу років, а не пенсі за віком.

Ст. 12 Закону № 1788 не підлягає застосуванню до спірних правовідносин, оскільки визначає умови призначення пенсій за віком, в той час коли спірні правовідносини виникли з

приводу призначення пенсії за вислугу років відповідно до п. «е» ст. 55 Закону № 1788.

Ст. 60 Закону № 1788 встановлено, що робота в лепрозорних і протичумних закладах охорони здоров'я, у закладах (відділеннях) з лікування осіб, заражених вірусом імунодефіциту людини або хворих на СНІД, в інших інфекційних закладах (відділеннях) охорони здоров'я, у патолого-анатомічних і реанімаційних відділеннях закладів охорони здоров'я, а також у закладах з надання психіатричної допомоги зараховується до стажу роботи у подвійному розмірі.

В документах, які Журба І.Д. надала разом з заявою про призначення пенсії та які були предметом розгляду відповідача, відсутні відомості про те, що в той чи інший вона період працювала у закладах чи відділеннях, перелік яких визначений ст. 60 Закону № 1788 і робота в яких дає право на зарахування стажу в подвійному розмірі.

Докази роботи позивача у закладах чи відділеннях, згаданих у ст. 60 Закону № 1788, не надані і під час розгляду цієї справи судом, що зумовлює висновок про відсутність підстав для застосування до спірних правовідносин ст. 60 Закону № 1788.

V. Розподіл судових витрат.

Відповідно до ч. 1 ст. 139 КАС України при задоволенні позову сторони, яка не є суб'єктом владних повноважень, всі судові витрати, які підлягають відшкодуванню або оплаті відповідно до положень цього Кодексу, стягуються за рахунок бюджетних асигнувань суб'єкта владних повноважень, що виступав відповідачем у справі, або якщо відповідачем у справі виступала його посадова чи службова особа.

Судовий збір позивачем не сплачений.

Ухвалою від 27 січня 2020 року суд відстрочив позивачу сплату судового збору у сумі 840,80 грн за подання адміністративного позову до ухвалення судового рішення у справі.

З огляду на те, що позов задоволено, судовий збір у сумі 840,80 грн підлягає присудженню на користь держави за рахунок бюджетних асигнувань Великоновосілківського ОУ ПФУ.

Визначаючи кількість вимог немайнового характеру, заявлених позивачем, суд враховував, що вимога про визнання протиправними акта, дії чи бездіяльності як передумова для застосування інших способів захисту порушеного права (скасування або визнання нечинним рішення чи окремих його положень, зобов'язання прийняти рішення, вчинити дії чи утриматися від їх вчинення тощо) як наслідків протиправності акта, дій чи бездіяльності є однією вимогою.

Суд задовольнив вимоги позивача як в частині скасування рішення суб'єкта владних повноважень, так і в частині зобов'язання його чинити певні дії, а таму на користь держави за рахунок бюджетних асигнувань Великоновосілківського ОУ ПФУ підлягають присудженню судові витрати по сплаті судового збору у сумі 840,80 грн.

Враховуючи викладене та керуючись ст. ст. 241, 242, 243, 244, 245, 246, 250, 251, 255 Кодексу адміністративного судочинства України, суд

вирішив:

1. Адміністративний позов Журби Ірини Дмитрівни (РНОКПП: 2414714985, зареєстроване місце проживання: 83000, Донецька обл., м. Донецьк, вул. Річна, буд. 24, кв. 52, фактичне місце проживання: 85612, Донецька обл., Мар'їнський р-н, м. Курахово, вул. Мечникова, буд. 5, кв. 30) до Великоновосілківського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області (ідентифікаційний код: 42171290, місцезнаходження: 85500, Донецька обл., Великоновосілківський р-н, смт Велика Новосілка, вул. Центральна, буд. 103) про визнання дій протиправними, скасування рішення та зобов'язання вчинити певні дії – задовольнити частково.

2. Визнати протиправним та скасувати рішення Великоновосілківського об'єднаного

управління Пенсійного фонду України Донецької області від 25 вересня 2019 року № 3127 про відмову в призначенні пенсії.

3. Зобов'язати Великоновосілківське об'єднане управління Пенсійного фонду України Донецької області зарахувати до спеціального стажу Журби Ірини Дмитрівни період її роботи з 13 серпня 1986 року по 02 березня 2015 року у Міській лікарні № 6 м. Донецьк та у комунальному лікувально-профілактичному закладі «Центральна міська клінічна лікарня № 6 м. Донецька».

4. Зобов'язати Великоновосілківське об'єднане управління Пенсійного фонду України Донецької області повторно розглянути заяву Журби Ірини Дмитрівни від 16 вересня 2019 року про призначення пенсії за вислугу років відповідно до п. «е» ст. 55 Закону України «Про пенсійне забезпечення» з урахуванням правової оцінки, наданої судом у цьому рішенні.

5. В іншій частині позовних вимог – відмовити.

6. Стягнути за рахунок бюджетних асигнувань Великоновосілківського об'єданого управління Пенсійного фонду України Донецької області (ідентифікаційний код: 42171290, місцезнаходження: 85500, Донецька обл., Великоновосілківський р-н, смт Велика Новосілка, вул. Центральна, буд. 103) на користь держави (отримувач коштів: ГУК у м. Києві/м. Київ/22030106; код отримувача (код за ЄДРПОУ): 37993783; банк отримувача: Казначейство України (ЕАП); рахунок отримувача: UA908999980313111256000026001; код класифікації доходів бюджету: 22030160) судовий збір у сумі 840 (вісімсот сорок) гривень 80 копійок.

7. Рішення суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо апеляційну скаргу не було подано.

У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

8. Рішення може бути оскаржено в апеляційному порядку шляхом подання апеляційної скарги до Першого апеляційного адміністративного суду через Донецький окружний адміністративний суд протягом тридцяти днів з дня складення повного судового рішення.

Відповідно до п. 3 Розділу VI «Прикінцеві положення» Кодексу адміністративного судочинства України під час дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), строк на апеляційне оскарження продовжується на строк дії такого карантину.

9. Повне судове рішення складено 21 травня 2020 року.

Суддя

Т.О. Кравченко

*306*4237623*1*2*